

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

۵ تشرین ثانی ۳۳۸

نومرو : ۳۸

ایکسچی سنه: دردنجی جلد

مُصَنِّعَتِه

اربع صنف [۱]

مُصَنِّعَتِه مَك مَوْضُوعِي تَوَكُّلِكَ اسْلَام جَامِعَه سَه داخل اولدقدن صكره غازيلر ، اوليالر وعلاناملري آلتندم طولانان اوچرهر صنفك تاريخده بيراقدقلى شان وشهرتلك سيبلىرى آراقى اوله جقدن . استانبول وروسه دولاشان برسياح ، نظريته چاربه جق اك بوئوك مزارلك غازيلره ، دها كوچوكلرنيك اوليالره و صكره علامه تخلص ايدللكلرني كوره جكدن . بو مزارلده يانلارك ، دنبادن آللرني چكلى سنه لچكديكى حالده ديريلر كي هركون زيارت ايدللى اولدكارينه اك بارز بر دليلدر . بدالموت ياشايان بو اولولر نه ياديلر كه حالا بو درجه زنده و مؤثردر ؟ انسانك اولديكى حالده ياشابه بيلك ايچون قاللارك روحنه چوق دواملى بر حيات آقته بيلدى لازمدر . عجا بوجانلى اولولر بزه بوني فصل ياديلر ؟ ايشته برسوالكه جوابى بولنه بيليرسه تاه بخمز يكي برايشقه بر آزداها آيدنلانه جقدن .

غازيلك مكناسنى آقلاق ايچون منشاى اولان دوره قادار ارجاع نظر ايتك لازمدر . معلومدر كه اسلاميت مفكورهمسى فخر كاشانه قاني ياربانى صورتيه جبريل ملرندن من طرفاه الهام اولمشدر . بوديقه دن اعتباراً بوتون وارلاني حق و حقيقت ايله مشبوع كورن سيدالانبا اعلاى حق ايچون اولاه عرفانده وجد واستغراق ساعترلى كچيرمك صورتيه نفسنه قارشى مجادله سنى اتمام ايتكدن صكره قولاً بمجاهدمله باشلامش و فقط مظهر اولاق ايچون بو بمجاهدملر كفايت اتمه مشدر . يكي برحياتك مجهول احتماللرني كوزلرنيه كسديره مين هشريلرى عظيم برا كشرته بو بوئوك مجاهدى تريف واستحقار و بر مدتده اغفال و اطاعه تشب ايتكدن صكره بولندن آيرمه ميا جقلىرى كورونجه اولوم تهديديله دوغوب بوئوديكى سوكيلى مكسندم ياشانماغه تصدى ايتديلر . جهل و فسادك بو عوقور صولتي قارشينده آرتق سوزدن فله كچكدن باشقه چاره قالامشدى . ميعودلرله برلرني بيمكه بر ذوق وحشت بولانلر حضرت محمدك كوسترديكى وحدت ، عدالت و آسايش شاهقه لرنيه باقهرق يوللرني تعين ايدم جكارينه نفق و شقاقك كردابلرينه دوشديلر . اولر بو هواسز وزه رلى كرده چورو . دكارندن خبردار دكديلر . بويله بر محيطده مفكورهمى يالكنز انفسى برطرزده اكلك ايله اكتفا چوق نظري بر حركت اولوردى .

[۱] ملى مفكورهمه ويكي علمك شعورلى حمله سيله بيك فولاك واضطراب نتيجه سنده دوغان يكي توركيانك قورتولوش ظفرني تسميد ايچون دارالفنون هيتيه برلكدم روسه يي زيارتمزده واقف اولان دعوت اوزرينه ۱۶ نفر اول بازار ايرتسى كيجه سى سلطانك مكنشندم بايلان بر مصاحبه در .

ايشته اسلاميتي عقل ومنطق ساحه سنده مظهر قيلمق ايچون مجاهده ايدمله « علما » ناني و يرلدى . اسلاميت مفكورهمسى بو اوج درجه جهادي بئيرديكي . وقت اوچيوز آللى مليونلاني بر كته بشري كنديسنه بند ايتش بولنوردى .

بو عظيم مجاهده مك طبيعي بر عكس الدلى بر بورغونلاني همه حال كلاجكدى . نيتكيم بو بورغونلاني اوج درت عصر اول باشلامش بوكونه قدر دوام ايتشدر .

نه چارمه اسلاميتك بو بورغونلاني ائشاننده عقل يرينه مشاهده و تجربيه مستند مثبت وعمل بر ذكا بشريتك بر كوشه سنده يانغه و بويكي حركت فكريه دن بشرد يكي قدرتلىر دوغمه باشلامشدر .

بوئوك دينلرك تربيه سيله بوئوك مفكورهملرك ذوقى آلان بشريت مثبت بر ذكا ايلهده مجهن اولغه يوز طوتجه بو سفر ذكاك مفكورهمسته يعنى مدنيت احتراضنه طوتولدى . ديني مفكورهمك هدف مدنيتي طبعته حاكم بر مدنيت اولقندن زياده وحرلى برلشديروب قوتلندرين بر مدنيتدى . صرف ديني مدنيت اسلاميتده اولسون خريتياناني ومنوسولكده اولسون آرتق حد كافي بولمشدر . بوئوك ايچون ايلوم غازيلردن ماعدا نه اوليالره نهده علامه قارشى واسع براحياج قالامشدر . بوكون اسلاميتك منحصرأ ديني هيچ بر فائيتدن پرواسي بوقدن . چونكه بوامتنخاني مرققيه چوئندن آتلامشدر . كرك عقل ، كرك منطق ، كرك فلسفه و علم قارشينده اسلاميه قارشى رقابت ايدم بيله جك بر دين بوقدن . نيتكيم اك هجر اكوشه لرده خريستيان . يسوئوزلرنيك كندى اعترافلرله ثابت اولان موقفيتز . لكلى ميدانده در . بوند باشقه هرهانكي بر ديني مدنيتك آثاريله منحصرأ اسلامي مدنيتك آثارى مقايسه ايدبانجه سوگنگيلرك كرى قالسى شويه دورسون بالمش بر چوق جهنلرده دها اوريزنال و دها زينكندرلر . صوك عصرله كنجه بشريتك صاريلديني يكي بر مفكورهمه دوغمشدر كه بو مفكورهمه ديني مفكورهمي امال ايتك شويه دورسون بالمش اوني اك قيمتدار واك شرفلى بر خاطر ثماضى واك قدس براميد استقبال اوله رق قلبلرده محافظه ايتكده بر ذوق جاودنى دويار . غازيلرك وظينه سى بر وطن غشله سى اولديني ايچون ملتيجلك دوزنده دخى بين الملل دساتير حقوقيه موجود و مصرى اولمادجه بولر اسكى قيتلرني تمامأ محافظه ايدم جكدر .

ملت و مدنيت مفكورهملى حيات و طبيعه قارشى اعظمي درجه ده مظهر اولنى ايجاب ايتدبرم جك برغايه اولديندن آرتق عقل ونقل علملردن زياده تجربه و مشاهده مستند يكي علمك سلطنته تعين ايتك و بوسلطنى ياشاني و ياشاتق ضرورق حاصل اولمشدر . بو تأمين ايدمله دكه ملتيت مفكورهمسى دكل اولسه اولسه ملتيت بولتيه سى احتكارى واردر .

ايشته كنجلر داخل اولديمنز يكي حيانده اك چوق محتاج اولديمنز شيك اختصاص اولديمنز هيچ

بيغمبرلك ايچنده حقايق اشيا و روحيه اك آي واقف اولاسى دولاييله فخر كاشانه ، اسلاميت مفكورهمسى فعل و حركته كچيرمه دن راحت ايدم مزدي . بوئوك ايچون اسلاميت مفكورهمسك فعاليت دورى جهل وعناد قارشى باقفل « غرا » ايتك اولمشدر . نيتكيم تماشاني و خليا كار بر آدم اولقندن چوق اوزاق بولنان حضرت محمدك تسخير ايتديكى ايلك صحابه لرب كنديسى كي صاريلديني مفكورهمله فعلا چاليشه بيله جك كيسه لردى ، ايشته بو ايمانى فعاليت لزوم بدره اسلاميتده اك بوسك باهي غازيلره و بر مشدر . ايلك غازيلر مفكورهملرني مظهر قيلمكه اك اوچكه يادقلى اجتماعي انقلاب متجدد بر عرب ملتيله مستقبل و آمين بر « داراسلام » وجوده كشمك اولمشدر . قانوجان بهاسنه قدر كيدم دن مفكورهمك كنديلكندن مظهر اوله جفته ايتانق صافخانه اسلاميت هيچ بر وقت ايتانما مشدر . مفكورهمه دشاني اولان « دجال » خورتلاني انسانلرك آزمسنده بر دقيقه يله اكيك اولمادجه بوجانواواى سوزله و نصيحه ل ياشيديرى هيچ كيسه مك يد قدرتمند دكدر .

اسلاميت مفكورهمسى غازيلرله شيطانك اك آزى ديشلرني قيدقندن و آمين بر دار اسلام وجوده كتيردكدن صكره وجدالمى فتح ايدم جك اوليالر ياشيديرمكه باشلامشدر .

روحك اك اينجه قيورنلرنيه آشنا اولان اسكى اوليالر غازيلرك فتح ايتكلى ديار اسلامي اك هجر اكوشه لرنيه وازنجه بقدر تميز و حرج و جدانلرله ييقاديلر . بوئوك كوستردكلرى مادهم دن فراغت و روحه برستش يواش يواش ديار اسلامك هر كوشه سنده بر چراغ فضيت ياقدى . ايشته بوفضيت چراغلى آلان اوليا تربى ناييله اولرمنز آزمسنده و مجاهدملرك ايچنده ياشيدولر . بوئوك قلبلرده بيراقدقلى خاطرملر نه قدر درين اولمشك اك صميمي واك كوزل تنيلر حالا جناب حقدينه بوئوك رضائيله استحصال ايدلك ايسته نيايور . دار اسلامي يابان غازيلردن صكره « دارو جدان » ي يابان بو اوليالر خدمتلىرك علوتى سايه سنده ايكنجى درجه ده زيارتكاه تربله مظهر اولمشدر .

اسلامك ، يوردى و وجداني قورولدقندن صكره بوتون امت آراسنده وحدت اعتقادى تأمين ايدم جك بر زمرة متفكرينه احتياج واردي . ايشته بواحتياجده « علما » تأمين ايتدى . اوليانك ، عقل منطقتدن زياده حيات منطقه استناد ايدن روحى تربيلر مختلف محيط و زمانلردم ، مختلف جريانلره تابع اولق ضرورتندم بولنديني ايچون بوئوك آزمسنده ناظبان ايدم جك مشترك و عمومى بر شيرازة اعتقاد و تفكر ايركيچ لازم اولاجقدى . باخصوص آرتة قالان اعتقادات قدغه ايله رقيب دينلرك مختلف ماسكلر آلتندم وجدان اسلاميتي كچيرمك خصوصندم كى نفوذ و تأثيرلى نظر دفته آلتينجه مفكورهمه اسلاميتك عقل و منطق ساحه سنده دخى مظهر اولماسى لازمدي .

عکسینه حدید ، شدید وحی مستیزی بر رؤف یکتا بك بولیورز :

— اسکی موسیقیز تجدد ایدمه ییلیری؟ و ایتمه ایدمه؟
— بو سوآله جواب ویرمزدن اول « اسکی موسیقیز » تعبیرندن مقصدنه اوله ییله جگنی تمیین ایدمیز :
تورك موسیقینك اك اسكى اثرلى (هاشم بك)
مجموعه سنى طولديران بر قاج يوز پارچه كار ، نقش ،
مربع ، ساهى ، شرق كى نفايسدركه بونلك ايچندن
(عبدالقادر مراغى) يه عايدتى ادعا اولنان معلوم
المقداركار وسائر امله (هنديلر) و (مجملر) نامى
آلتمده كى آتماقيدمه وقانونى سلطان ساهيانك وزىرى
(داماد ابراهيم پاشا) نك (هاپون) كارى استننا
ايدلنجه متباق آثار ، اك اسكىلرى (مرادرايع)
(احمد ناك) دورلى محصولاننين اولاق اوزده
صرسيله ادوار متعاقبه وبالحاصه (سليم ناك)
(محمود اول) دورلنده وبو دورلردن سكره
(ذكايى دده) مرحومه قدر كىزدان اولان سنه لده
اشتهارائتمنى اسانده عايد كزیده پارچه لردن عبارتدر .
بو ميانده عين دورلره منسوب بر قاج يوز پارچه
(پيشرو) و (ساز ساهيسى) ده موجوددر .

شدی آثار نفیسه تجدد ایدمه ییلیری؟ سوآلندن
مقصد ، كانی ذكى بكك آكلادینی وجهله - تكرار
رواج بولور؟ دیمك ایسه ، میرموی ایلک دوشوندیكى
كى بونك ایچون « بونك اثرل لازم ، انسان لازم »
اولدینی بكده طوغری اولماسه كرك . نیم فكرجه
اسكى موسیقیزك رواج بولسی ایچون نسل حاضرک
سادهجه « قدرشناس » اولسی ، ملی استادلرملك
اثرلینه حقارتله باقامسی كافیدر . هم (دده افندی)
نك وسائر نك اثرلى تكرار رواج بواق ایچون -
ذكى بكك ادعا ابتدیكى كى - ددهل ، دلال زادهل
درجه سنده كارلر ، مرسلر یاقی اقتدارینی حائر
ذواتك یتیمه سنده ندن محتاج اولم؟ نجبا آوروپاده
ملا (موزار) ك اثرلنك دائما موقع رغبت ورواجده
فلسنی تأمین ایچون هر عصرده (موزار) اسلوبنده
یازان بر بسته كارلی ظهور ایدیور ؟ اكر (دده
افندی) ده بزم (موزار) مراهبه اولك اثرلى
« اسكى موسیقیندر » دییه كوشه نسیانه آتماقلفمن
لازم كایر . آوروپاده (موزار) ك اثرلى فصل
اسكىیور ایسه بزم (دده افندی) نك اثرلى ده
اولهجه اسكىمیش عد اولنامالی ، موسیق مجلرمن
وبالحاصه ذكى بك كى مقدر ، موسیقارلرمن (Virtuosos)
طرفندن خاقه دیکلایدیر . اوزمان « خلك ذوقده
بوزولشدر ، اسكى اثرل دیکلنمه یور ، آكلایانلر
کیتدیکه آزالیور » شكایتلرنده محل قلاز . دیکلتن
یوق که خاق دیکلسون . دیکلنجهكر آزالدیقه
اكلایانلر كده آزاله جنى ، وبو صورته خلك ذوق
بوزولرق بستیون آكلاماز اوله جنى والتهایه یالکز
کندیسنه دیکلایان عادى وبجندل اثرلردن ذوق
آلغه باشلامسى طبیی دکلیدر ؟ الحاصل بز نورکر ،
« ملیت پرورک » خصلت مدوحه سنى موسیقیزده
تطبیق ایدرک ملی استادلرمنی تجیل ایتلی واولنرک

رؤف یکتا بكده معرفات

ملی تکبیر بسته کارى رؤف یکتا بك کوروشمك .
بوتون آرزومه وغیرتلمه رعنا - مكن اولمادی .
شاکردی لطیف بك قرداشمه دورت بش دفته
تلفونه اتمك ، كندیسه بالذات کوروشمك اتمکتی
بولاسنی رجا اتمك فلان فائده سرقالدى . رؤف یکتا
بك ، غالبا تحریری اولارق سوآلریمز دها واضح
ومدلل جوابلر ویرمجه كى دوشونه رك ، سوآللاری
یازوب ویرمیزی ایسته مشلر . كندیسه کوروشمك
مظهرینه ایرمن فوزی شوبله آكلاتیور :

« رؤف یکتا بكك نایى ایلک دفته یكى قبو
مولویخانه سنده دیکلدم . سسنی ایلک دفته بر آیین
ختمنده دركاهك شیخته اعاده سلام ایدرکن دویدم
وجهره سندی آرقداشمن لطیف بكك برابر تکیه نك
آیدنیاق وكنیش برنجره سنده كوردم . دیوارلى
چیللق براوطه كه نجره سندن سورل وبراخنه تارلاسی
كورونیور . برتکیه نجره سندن بولاخنه لری كورونجه
درویش چناری بی خاطر لاما قبابی ؟ قولاقلم
اختیار درویشك « بزم حق ایچون !.. » دییه
میرلاندینی ایشیدر کی اولدی ...

باش نایزك حجره سنده كری بر پردن چككدن
صوكر اركل باغمه ستنك ایچندن كیدیور . صولك
بهار چچكلى نك یاری حزی ، یاری اورپریتی عالمی
ایچندن كچوبده انسان كندی بی بوله بر اوطنده
بولونجه راحته نیور ... قاپدن ایچری كیره چكز
صیرمه آرقداشمه : « نه یاهجم الى اوپه چكم ،
سلامی ویرمچكم ؟ » دییه صوزدم . زیرا آیین
میدانندن براوطه قدار كیدن بوله هب بربرلرنك
الارینی اوپلری كوردم .

رؤف یکتا بك برازكان مندرنك كوشه سنده
دیز اوستی او طورویور . آیدندن صوكر ا یوزی
صولش كى ... كوزل وبول قونوشیور . قونوشمن
هب موسیقیه دائردی . آغزنده شكره ، قورایه
بکزه برشی چیکنه یور وهم سوله یور . قونوشایی
روحك هیجانی فاده اتمكدن زیاده فكرك بولوشلرنی ،
دماغك اثرلینی آكلاتیور . قارشیدن كورونجه
رؤف یکتا بك كانب قیافتی تندرست ، اوصول
وچوق محجوب برذاتدر . بیلمه یورزه فقط كندیسی
طایانلر آیتانغانفنده یخت ایدیورلر .

مکاله انساننده ذاتا بوتون مراقم مأیوسیه
سبیت ویرمچك نشته قاجیره حق برشی یاتمه قدی . چوق
شكر بوكا موفق اولدی . واستادی سلامه لایه رق
ینه او اخروی بولاردن ، چچك اراسندن چكك ...
شیمدی قارشیمزده ، فوزنك سوله دیکلرنك

استانبولی فتح ایدمه ییلیری به غزل

وور ! نیجه علیده کی شمشیر عشقنه ؛

کلبانکی آسمانی طونان پیر عشقنه !

ای لشکر مفتاح الابواب وور بو کون

فتح میدی ضامن او تبشیر عشقنه !

وور ! دیر کفرک اوسته رکن هلال ایچون

ککش بو پاشاه جهانگیر عشقنه !

وور ! روح بر فتوح محمدله یکنبان

خبر هجم ایچنده کی تکبیر عشقنه !

معی کال

اونو تاهلم . آرتق قرق آثار عالمکی کومزه لکدن
باشقه برشی دکدر . ملی مدنیتك اولیاری ابتدائی
معلملری در . بونلر الك هجرا کوشه لده حر ومیعود
باشماقی ایچون طبیعت زبون اولماسه نك حاضر اقلرنی
یاقله مكلف درلر . بودورک علماسی ده آرتق الهیات
علماسی دکدر . بو کونك حقیقی عالمی یكى علمك
اساسانه کوره یتیمش مخصصلدر . ای بردو قنور ،
ای برحقوقی ، ای برهنس ، ای بر حکمتشناس ،
ای برکیماکر ای بر فیلسوف الخ ... کبی .

کیم نه درسه دیسین بو کونك احتیاجنه چاره ساز
اوله جنى حقیقی عالم بولردر . نیته کیم بوحقیقت الیوم
کندیلکندن تظاهر ایتش اولدینی حالد یالکز دفت
ایچورز . دکل یالکز تورکیاده بوتون جهان اسلامده
بو کون قاج الهیات علماسی وارددر . بوندت باقیمزلقدن
ویا اهلان حاصل اولش بر نتیجه دکدر . بالعکس یكى
حیاتك طبیی وغیر قابل اجتناب بر نتیجه سیدر . بوخصوصه
نه قدر صنی غیرت صرف ایدله اسکیکی کی الهیات
عالمی جو غلغه آرتق امکان یوقدر . چونکه احتیاج
یوقدر .

غازیلر زمره سنده کنبه : بونلر اولان احتیاج
حالا شدله موجوددر . غازیلر تاسایم نالندن بری
داخل اولدقلى یكى مدنیت طولایسیله موضوعلرنه
حاکم اولدقلى کی دیگر بوتون عالممزدن دها اول
یكى حیاته داخل اولشلر وفضله اوله رق حر بلرک توالیسی
ایله نظریاتلرنی صیق صیق وبافعل حرب ساحه لنده
تجربه ایتش اولمى طولایسیله ده بو کونكى قوماندانلرمن
عالملر زمره سى آره سنده اك مثبت بر ذهنیه صاحب
اواشلر اولاقنلرنی صوك ایتحاندره یحق کوسترمه شلردر .
بوموقیتك دیگر علم ساحه لنده ده تحقق ایچون
شیمدی به قدر علم حربه تخصیص ایتدیکز امك
وباره یی دیگر علملر ده احتیاج نیتند . صرف اتمکی
بونلر تطبیقات ساحه لری آچمی عزم ایدرسه ك
موازنه سز لکدن قورتولور وامتده متجانس رهبرله
اطرادلی بر انكشافه مظهر اولور .

دارالفنون روحیات معلمی

مصطفی شکیب